

Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde yapılan 12 670 000 dolârlık yardımla ilgili anlaşmaların kabul ve tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve Nafia encümenleri mazbataları (1/58)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayn : 71-627/3071

7 . XII . 1957

Türkiye Büyük Millet Me'sisi Yüksek Reislğine

Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde 12 670 000 dolârlık yardımla ilgili Anlaşmaların kabul ve tasdiki hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 7 . II . 1957 tarihinde kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Bağdad Paktı Ekonomik Komitesi çerçevesi içinde cereyan eden çalışmalar neticesinde, âza memleketlerin telekomünikasyon, kara ve demiryolu irtibatını takviye gayesiyle muhtelif müşterek projeler hazırlanmış bulunmaktadır.

Eisenhower Doktrinini izah maksadiyle Orta - Doğu memleketlerini ziyaret etmiş olan Richards Heyeti, Ankara'daki temasları sırasında, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Bağdad Paktı içinde müşterek projeler mevzuundaki faaliyeti memnuniyetle takibetmekte olduğunu ve bu alâkanın bir delili olarak, bahsi geçen müşterek projelerden aşağıda yazılı dördünün dış finansman ihtiyaçlarından bir kısmını karşılamak üzere, 12 670 000 dolâr tutarında hibe şeklinde yardım yapacağını beyan eylemişti :

1. Telekomünikasyon müşterek projeleri :
 - a) Ankara - Bağdad
 - b) Ankara - Tahran
 - c) Tahran - Bağdad
 - d) Tahran - Karaçi
2. Türkiye - İran demiryolu (Muş - Tatvan - Van - Kotur - Hoy - Tebriz)
3. Türkiye - İran karayolu (Şivelân - Bacirge - Rızaiye ve Tebriz - Tahran yolu üzerinde bir nokta)
4. Türkiye - Irak karayolu (Cizre - Silopi - Zakho)

Bilâhare, Ankara'daki Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği Cumhuriyet Hükümetine müracaatla, yukarda bahse konu dört müşterek projenin etüd ve teçhizat ihtiyaçları için yapılması kararlaştırılan hibe şeklindeki yardımla ilgili anlaşmaların, Bağdad Paktı Ekonomik Komitesinin Ma-

yıs 1957 Karaçi toplantısı sırasında imza edilmesini teklif etmiş ve alâkadar hükümetler arasında bu hususta mutabakata varılması üzerine anlaşmalar filhakika yetkili temsilciler tarafından 21 Mayıs 1957 tarihinde imzalanmıştır.

7019 sayılı Kanunla temdid edilmiş bulunan 5436 sayılı Kanun gereğince, bahis konusu anlaşmalar imzası tarihinde meriyete girmiş bulunmaktadır.

Anlaşmalarda, Türkiye - İran demiryolu projesi için sadece etüd ve mühendislik masrafları, diğer üç proje için ise hem etüd, hem de teçhizat ve malzeme yardımı derpiş edilmektedir. Projelerin etüd masrafları her proje için tek bir rakam halinde ifade edilmiş olup, her memlekette yapılacak etüdlere için ayrı ayrı masraf miktarları işaret edilmemiştir. Buna mukabil, projelerin tahakkukuna geçildiği zaman her memlekete ne miktarda teçhizat ve malzeme yardımı yapılacağı tasrih edilmiştir. Buna göre memleketimiz, gayrimuayyen olan etüd masrafları dışında, aşağıdaki miktarlarda teçhizat ve malzeme yardımı görecektir :

Türkiye - İran karayolu için	1 200 000	Dolâr
Türkiye - İrak karayolu için	800 000	»
Ankara - Bağdad ve Ankara - Tahran telekomünikasyon irtibatı	600 000	»
	<hr/>	
	Yekûn	2 600 000 »

Bahis konusu müşterek projelerin memleketimize ait kısımlarının tatbik mevkiine konulmasında tarafımızdan taahhüdedilecek iç finansmanın mahiyet ve miktarı, etüd neticelerine göre bilâhara ayrı anlaşmalarla tesbit edilecektir.

Yukarda zikredilen üç müşterek proje için ceman yekûn sağlanan 2 600 000 dolârlık hibe şeklindeki yardım, işbu projelerin memleketimize ait kısımlarının tatbik mevkiine konulması için ihtiyaç duyulan dış finansmanın tamamını karşılamaktadır.

Bağdad Paketi âzası memleketlerle ve hususiyle İran ve İrak'la iktisadi münasebetlerimizi sıklaştıracığı muhakkak bulunan mezkûr müşterek projeler, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin sağladığı yardım sayesinde, vakit geçirilmeden tahakkuk yoluna girmiş olacaklardır. Bu maksatla Cumhuriyet Hükümeti, adı geçen Hükümetle imzalanmış olan yardım anlaşmalarının tasdikini, bir kanun lâyihası halinde Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz eder.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/58

Karar No. 10

23 . I . 1958

Yüksek Reisliğe

Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde yapılan 12 670 000 dolârlık yardımla ilgili Anlaşmaların kabul ve tasdiki hakkında kanun lâyihası, hükümet mümessillerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Lâyiha ve maddeleri üzerinde cereyan eden müzakerelerden sonra hükümet teklifi ve esbabı mucibede serd edilen hususlar yerinde görülerek, lâyiha aynen kabul edildi.

Havalesi gereğince Nafia Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Hariciye Encümeni Reisi

ve Bu M. M.

İzmir

M. Çavuşoğlu

Adana

H. Eroğlu

Ankara	Antalya	Çanakkale
B. Ecevit	B. Onat	H. Alyot
Çankırı	Çorum	Çorum
A. K. Barlas	S. Baran	K. Terzioğlu
Denizli	Erzurum	Gazianteb
A. Çobanoğlu	R. S. Burçak	A. Ocak
Hatay	Hatay	İstanbul
İ. Ada	A. Ş. Devrim	N. Menemencioğlu
Kars	Mardin	Mardin
Turgut Göle *	H. R. Tankut	A. Uras
İmzada bulunamadı		
Muğla	Sivas	Sivas
N. Özsan	N. Çubukçu	H. Değer
Sivas	Sivas	Sivas
N. İlter	E. İmer	

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Nafia Encümeni

Esas No. 1/58

Karar No. 7

4 . II . 1958

Yüksek Reisliğe

Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde yapılan 12 670 000 dolârlık yardımla anlaşmaların kabul ve tasdiki hakkında kanun lâyihası encümenimizde ilgili vekâlet temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Hükümet esbabı mucibesinde serd edilen hususlar encümenimizce de yerinde mütalâa edilerek kanun lâyihasının 1 nci maddesi tadilen diğer maddeleri ise aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin yüksek tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Nafia En. Reisi

Gazianteb

S. Kuranel

Bu M. M.

Konya

O. Bibioğlu

Artvin	Denizli
M. Bumin	B. Akşit
Denizli	Erzurum
O. Ongan	S. Erduman
Erzurum	Giresun
F. Taşkesenlioğlu	A. N. Duyduk
Gümüşane	Gümüşane
S. Kadirbeyoğlu	N. Sargmalp
Hatay	Mardin
H. İkiz	H. Kermeoğlu
Muş	Niğde
S. Çağlayan	V. Mengi
Rize	Sinob
M. F. Mete	M. Tansel
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde yapılan 12 670 000 dolârlık yardımla ilgili Anlaşmaların kabul ve tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Bağdad Paktı Ekonomik Komitesi çerçevesi içinde cereyan eden çalışmalar neticesinde:

- a) Ankara - Bağdad, Ankara - Tahran, Tahran - Bağdad ve Tahran - Kereci arasında telekomünikasyon irtibatı,
- b) Türkiye - İran demiryolu irtibatı,
- c) Türkiye - İran karayolu irtibatı,
- d) Türkiye - Irak karayolu irtibatı,

Mevzularında hazırlanmış olan müşterek projelerin etüd ve teçhizat ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere, hibe şeklinde 12 670 000 dolâr tutarında yardımda bulunan Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile bu hususta 5436 sayılı Kanuna istinaden, imzalanmış olan Anlaşmalar kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ieraya Hariciye, Maliye, Nafia ve Münakalât Vekilleri memurdur.

7 . XI . 1957

Başvekil <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili ----- Devlet Vekili <i>E. Kalafat</i>
Devlet Vekili <i>F. R. Zorlu</i>	Adliye Vekili ----- Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>
Devlet Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>
Millî Müdafaa Vekili ve Adliye V. V. <i>Ş. Ergin</i>	
Hariciye Vekili -----	

NAFIA ENCÜMENİNİN TADİLİ

Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde yapılan 12 670 000 dolârlık yardımla ilgili Anlaşmaların kabul ve tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Bağdad Paktı Ekonomik Komitesi çerçevesi içinde cereyan eden çalışmalar neticesinde :

- a) Ankara - Bağdad, Ankara - Tahran, Tahran - Bağdad ve Tahran - Kereci arasında telekomünikasyon irtibatı,
- b) Türkiye - İran Demiryolu irtibatı,
- c) Türkiye - İran Karayolu irtibatı,
- d) Türkiye - Irak Karayolu irtibatı,

Mevzularında hazırlanmış olan müşterek projelerin etüd ve inşaatla ilgili teçhizat ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere, hibe şeklinde 12 670 000 dolâr tutarında yardımda bulunan Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile bu hususta, 5436 sayılı Kanuna istinaden, imzalanmış olan Anlaşmalar kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Maarif Vekili <i>T. İleri</i>	Nafia Vekili ve Hariciye V. V. <i>E. Menderes</i>
Ticaret Vekili <i>A. Aker</i>	Sih. ve İç. Mua. Vekili <i>N. Körez</i>
Güm. ve İn. Vekili <i>H. Hüsmen</i>	Ziraat Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Münakalât Vekili <i>A. Demirer</i>	Çalışma Vekili ----- Sanayi Vekili ve Çalışma V. V. <i>S. Ağaoglu</i>

Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Ajansı olan Milletlerarası İş Birliği İdaresi (ICA) ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Proje Anlaşması

ICA ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu Anlaşmada ve umumiyetle bu gibi anlaşmalara derci müteamel olan ve ilişikteki metinde münderiç bulunan hükümler ile buna ilâveten eklenecek her hangi bir lâhikada derpiş edilen şartlar dâhilinde projeyi tahakkuk ettirme hususunda müteakabilen mutabık kalmışlardır.

İşbu Proje Anlaşması ayrıca, her iki Hükümet arasında akdedilecek aşağıdaki muaddel ve tamamlayıcı anlaşmanın hükümlerine de tâbi olacaktır.

Teknik İş Birliği için

Umumi Anlaşma :

İktisadi İş Birliği

Anlaşması

Sair

X Kalkınma Yardımı

1. Proje numarası
04-22-104	3. Asıl nüsha X
2. Anlaşma numarası
04-22-104	Tadil eden nüsha
4. Projenin ismi :
Türkiye - İran - Irak - Pakistan Bölge
Telekomünikasyon Şebekesi	
5. Projenin mahiyeti ve izahı :
(İlişik metindedir)	
6. ICA'nın tahsis
işareti
72-1171079	7. ICA'nın tevzi
işareti
725-21-204-04-69-72
(Bağdad Paktı)

8. ICA'nın dolâr yardımı	İlk yekûn	Tezayüt	Tenakus	Halihazır Yekûn
a) Yekûn		8 370 000		8 370 000
b) Mukavele hizmetleri		800 000		800 000
c) Emtia				
d) Sair masraflar		7 570 000		7 570 000
9. Türkiye'nin iştiraki (Dolâr olarak karşılığı) 1.00 Dolâr =				
a) Yekûn				
b) Teknik ve sair hizmetler				
c) Emtia				
d) Sair masraflar				

10. İşbu teşebbüs, Bağdad Paktı Bölgesi memleketlerinin ekonomilerinin birbirleriyle daha sıkı şekilde bağlanmasına, Bölgenin iktisadi bünyesinin kuvvetlenmesine ve bu suretle Bölge refahının artmasına yardım edecektir.

Bağdad Paktı Teşkilâtı
Genel Sekreteri
Awni Khalidy adına,
Bülent N. Kestelli

Amerika Birleşik Devletleri
Hariciye Vekili adına,
Arthur Z. Gardiner
Maslahatgüzar
A. B. D. Büyükelçiliği
Pakistan

Asıl anlaşma tarihi :
21 Mayıs 1957

Tadil tarihi :

Nihai yardım tarihi :
1 Nisan 1960

Türkiye adına,
Semih Günver

ICA Müdürü adına,
Ben H. Brown, Jr.

Projenin mahiyeti

İşbu projenin gayesi, Bağdad Paktı Bölgesindeki dört memleketin hükümet merkezleri arasındaki telekomünikasyon irtibatını ıslah etmektir.

İlgili her memleket bu meseleyi tetkik etmiş ve Bağdad Paktı Ekonomik Komitesine bağlı Münakalât Tâli Komitesinin gayretleri neticesinde müşterek umumi bir plân hazırlanmıştır.

Lüzumlu mablâğların sureti tevzii; mevcut malûmatın ve etüdlerin kıymetlendirilmesi ve mühendislik şartnamelerinin ihzarı suretiyle, umumi vaziyetin dikkatle tetkikinden çıkacak neticelere göre tesbit edilecektir.

Teknik izahat

Umumi plânın esası, Ankara - Tahran - Karaçi anayolları üzerinde Bağdad - Tahran ve Bağdad - Ankara irtibatları da dâhil olmak üzere çok yüksek frekanslı bir şebeke kurmaktır. Etüdler, mukavele ile bir Amerika Birleşik Devletleri firmasının telekomünikasyon mühendisleri tarafından mevcut malûmatın ve evvelce yapılmış etüdlerin gözden geçirilmesi suretiyle, icabında mütemmim mühendislik ve ekonomik etüdlerin icrası da dâhil olmak üzere, yapılacak ve firma, dört hükümete ve Bağdad Paktı Teşkilâtına, kurulması gereken sistemin tipi ve muhammen maliyeti hakkında bir rapor verecektir. Etüd ayrıca; teferruatlı plânların ve şartnamenin hazırlanmasına, malzemenin teminine ve inşaat sırasında nezaretin sağlanmasına mütaallik olarak bilâhara yapılacak mühendislik hizmetleri mukavelesinin şumulü hakkında da izahatı muhtevi olacaktır. Bu sonuncu mukavele de telekomünikasyon mühendisliği yapan bir A. B. D. firmasıyla akdedilecektir.

Mühendislik etüdlerini yapan firmanın inşaatı başlması hususunda vereceği karar üzerine; etüdlerin neticesine uygun olarak, kıymeti 7 570 000 dolârı aşmamak üzere lüzumlu teçhizat, malzeme ve/veya hizmetler temin edilecektir.

Mevcut malûmata istinaden ve bir ilk tahmin olarak, alâkadar dört memleketin ihtiyaçları aşağıdaki şekille olabilir :

Türkiye	0.60
İran	4.00
İrak	1.15
Pakistan	1.82

İşin icra safhaları, etüdleri yapan mühendislerin tavsiyelerine istinadedecektir.

Türkiye projenin kendine isabet eden kısmına iştirak edecek ve bu iştirakın mahiyet ve miktarı bilâhara, etüd neticelerinin ışığı altında, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri hükümetleri arasında akdedilecek bir karşılıklı Anlaşma ile tesbit edilecektir.

Bahis konusu bölge telekomünikasyon şebekesi için Irak, İran, Pakistan ve Amerika Birleşik Devletleri hükümetleri arasında da ayrıca proje anlaşmaları yapılmaktadır.

İşbu proje, Bağdad Paktı Ekonomik Komitesinde cereyan eden müzakerelerden neşet etmiştir ve Büyükelçi Richards tarafından İran, Irak, Türkiye ve Pakistan hükümetleri ile Bağdad Paktı Genel Sekreterine karşı girişilmiş olan taahhütlere de mutabıktır.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Ajansı olan Milletlerarası İş Birliği İdaresi (ICA) ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Proje Anlaşması

ICA ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu Anlaşmada ve umumiyetle bu gibi anlaşmalara derei müteamel olan ve ilişikteki metinde münderiğ bulunan hükümler ile buna ilâveten eklenecek her hangi bir lâhikada derpiş edilen şartlar dâhilinde projeyi tahakkuk ettirme hususunda müteakabilen mutabık kalmışlardır.

İşbu Proje Anlaşması ayrıca, her iki Hükümet arasında akdedilecek aşağıdaki muaddel ve tamamlayıcı anlaşmanın hükümlerine de tâbi olacaktır.

Teknik İş Birliği için

Umumi Anlaşma

İktisadi İş Birliği

Anlaşması

Sair

X Kalkınma Yardımı

1. Proje numarası
04-33-103
2. Anlaşma numarası
04-33-103
3. Asıl nüsha X
Tadil eden nüsha
No. 1
4. Projenin ismi :
Türkiye - İran Demiryolu İrtibatı
5. Projenin mahiyeti ve izahı :
(İlişik metindedir)
6. ICA'nın tahsis
işareti
72-1171079
7. ICA'nın tevzi
işareti
725-82-204-04-69-72
(Bağdad Paktı)

8. ICA'nın dolâr yardımı	İlk yekûn	Tezayüt	Tenakus	Halihazır Yekûn
a) Yekûn	2 000 000	100 000		2 100 000
b) Mukavele hizmetleri	2 000 000	100 000		2 100 000
c) Emtia				
d) Sair masraflar				
9. Türkiye'nin iştiraki (Dolâr olarak karşılığ) 1.00 Dolâr =				
a) Yekûn				
b) Teknik ve sair hizmetler				
c) Emtia				
d) Sair masraflar				

10. İşbu teşebbüs, Bağdad Paktı Bölgesi memleketlerinin ekonomilerinin birbirleriyle daha sıkı şekilde bağlanmasına, Bölgenin iktisadi bünyesinin kuvvetlenmesine ve bu suretle Bölge refahının artmasına yardım edecektir.

Bağdad Paktı Teşkilâtı
Genel Sekreteri
Awnî Khalidî

Amerika Birleşik Devletleri
Hariciye Vekili adına,
F. B. Lyon
A. B. D. Büyükelçiliği
Ankara

Asıl anlaşma tarihi :

21 Mayıs 1957

Tadil tarihi :

17 Haziran 1957

Nihai yardım tarihi :

1 Nisan 1959

Türkiye adına,
Semih Günver

ICA Müdürü adına,
Ben H. Brown, Jr.

Projenin mahiyeti

İşbu projenin gayesi, Türkiye ve İran şebekelerini birbirine bağlamak üzere inşa edilecek demiryolu için İranlı ve Türk mühendisleri tarafından teklif edilmiş olan güzergâhın (İktisadi etüdler de dâhil) keşif etüdünü yapmaktır. Etüdün şumulüne; İran'da Tebriz ile Türkiye'de Muş arasındaki saha girmektir. Etüd işine; mevcut malûmatın yeniden tetkiki, teklif edilen güzergâhın istikşafı ve Türkiye ve İran Hükümetleri ile Bağdad Paktı Teşkilâtına tevdi edilmek üzere aşağıdaki hususlarda tavsiyeleri ihtiva edecek nihai bir rapor kaleme alınması hususları dâhildir: Tebriz - Şerefhane: halen 66 pus genişliğinde inşası mutasavver demiryolunun 56 1/2 pusluk İran standardına uydu-
rulması.

Şerefhane - Muş : Bâkir araziden geçmesi, teklif edilen güzergâhın ve/veya sair muhtemel güzergâhların istikşafı.

Teknik izahat

Bahis konusu etüdü bir mukavele tahtında yapacak olan bir Amerika Birleşik Devletleri mühendislik firması, Türk ve İranlı mühendisler tarafından teklif edilen güzergâhla ilgili malûmatı kıymetlendirecek, güzergâhı istikşaf edecek ve tavsiyeleri muhtevi bir raporu Türkiye ve İran Hükümetleri ile Bağdad Paktı Teşkilâtına tevdi edecektir.

Etüd şumulüne; inşaatın muhtemel güzergâhı ve tahminî maliyeti, teknisiyen, işçi ve malzeme kaynakları ile tedarik imkânları dâhildir. Masraf tahminleri : Enfrastrüktür; istasyon tesisleri; raylar, makaslar, traversler vs. dâhil topraküstü tesisleri; lokomotif, garaj ve manevra sahası tesisleri; köprüler; tüneller; bu temdidin gerektireceği ilâve muharrik kuvvet ve vagonlar; işaret ve muhaberat tesisatı ve demiryolu işletmesinde lüzumlu sair levazım hakkında ayrı ayrı belirtilecektir.

Etüd masraflarının 200 000 dolâr civarında olacağı tahmin edilmektedir. Etüd yapan mühendislik firmasının inşaatın kabili tahakkuk olduğu ve inşaata başlanabileceği hususunda vereceği karar üzerine, mütebaki 1 900 000 dolâr, etüd neticeleri dairesinde İran'da girişilecek inşaat sırasında lüzumlu, teferrüatlı mühendislik ve nezaret hizmetleri için kullanılacaktır.

İşin tahakkuk safahatı, etüdde yer alan tavsiyelere istinadedecektir.

Aynı demiryolu hakkında ayrı bir proje anlaşması da İran ve A. B. D. Hükümetleri arasında imzalanmaktadır.

Türkiye, projenin kendine isabet eden kısmı için yardımda bulunacak olup, bu yardımın mahiyet ve miktarı bilâhara, etüd neticelerinin ışığı altında yapılacak bir karşılıklı anlaşma ile tâyin edilecektir.

İşbu proje, Bağdad Paktı Ekonomik Komitesinde cereyan eden müzakerelerden neşet etmiştir. Büyükelçi Richards tarafından İran, Irak, Pakistan ve Türkiye Hükümetleriyle Bağdad Paktı Genel Sekreterine karşı girişilmiş olan taahhütlere de mutabıktır.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Ajansı olan Milletlerarası İş Birliği İdaresi (ICA) ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Proje Anlaşması

ICA ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu Anlaşmada ve umumiyetle bu gibi anlaşmalara derci müteamel olan ve ilişikteki metinde münderiç bulunan hükümler ile buna ilâveten eklenecek her hangi bir lâhikada derpiş edilen şartlar dâhilinde projeyi tahakkuk ettirme hususunda müteakabilen mutabık kalmışlardır.

İşbu Proje Anlaşması ayrıca, her iki Hükümet arasında akdedilecek aşağıdaki muaddel ve tamamlayıcı anlaşmanın hükümlerine de tâbi olacaktır.

Teknik İş Birliği için

Umumi Anlaşma :

İktisadi İş Birliği

Anlaşması : X Kalkınma Yardımı

Sair :

1. Proje numarası
04-31-101

2. Anlaşma numarası
04-31-101

3. Asıl nüsha X

Tadil eden nüsha

4. Projenin ismi :

Türkiye - İran Bölge Karayolu Projesi

5. Projenin mahiyeti ve izahı :
(İlişik metindedir)

6. ICA'nın tahsis
işareti
72-1171079

7. ICA'nın tevzi
işareti
725-21-204-04-69-72
(Bağdad Paktı)

8. ICA'nın dolâr yardımı	İlk yekûn	Tezayüt	Tenakus	Halihazır Yekûn
a) Yekûn		1 340 000		1 340 000
b) Mukavele hizmetleri		140 000		140 000
c) Emtia				
d) Sair masraflar		1 200 000		1 200 000
9. Türkiye'nin iştiraki (Dolâr olarak karşılığı) 1.00 Dolâr =				
a) Yekûn				
b) Teknik ve sair hizmetler				
c) Emtia				
d) Sair masraflar				

10. İşbu teşebbüs, Bağdad Paktı Bölgesi memleketlerinin ekonomilerinin birbirleriyle daha sıkı şekilde bağlanmasına, Bölgenin iktisadi bünyesinin kuvvetlenmesine ve bu suretle Bölge refahının artmasına yardım edecektir.

Bağdad Paktı Teşkilâtı
Genel Sekreteri
Awni Khalidy adına,
Bülent N. Kestelli

Amerika Birleşik Devletleri
Hariciye Vekili adına,
Arthur Z. Gardiner
Maslahatgüzar
A. B. D. Büyükelçiliği
Pakistan

Asıl anlaşma tarihi :

21 Mayıs 1957

Tadil tarihi :

Nihai yardım tarihi :

1 Nisan 1960

Türkiye adına,
Semih Günver

ICA Müdürü adına,
Ben H. Brown, Jr.

Projenin mahiyeti

İşbu projenin gayesi, Bağdad Paktı bölgesi karayolu şebekesinde mühim bir boşluğu dolduracak olan Türkiye - İran karayolu irtibatının keşif ve etüdlerini yapmaktır. Etüd sırasında mevcut mütalalar da gözden geçirilerek ve aşağıdaki güzergâh hakkında bir rapor hazırlanacaktır : Şivelân - Türkiye ile İran hududunda Baeirge - Ürmiye gölünün güney sahilinden Rıza-ıye - oradan da halihazır Tebriz - Tahran yolu üzerinde münasip bir nokta.

Projenin diğer bir gayesi de, etüd neticeleri dâhilinde Türkiye'ye, bahis konusu yolun kendine isabet eden kısmının inşaatı için gerekli teçhizatı malzeme ve/veya hizmetleri temin eylemektir.

Teknik izahat

İran'ın, Akdeniz'e hiçbir mahreci yoktur ve bilhassa kuzey bölgelerinin Pers körfezi limanlarıyla pek mahdut irtibatı vardır. Projede mevzuubahis yol İran'ın, bir serbest liman olarak tesis edilmiş bulunan İskenderun limanına bağlanmasını temin edecektir.

Türkiye'nin İran'la karayolu irtibatı iyi değildir; bu bakımdan, projede teklif edilen yol iki memleket arasındaki ticareti tahrik edecek ve Türkiye'ye de, İskenderun limanından müessir bir şekilde faydalanmak imkânını sağlayacaktır.

Bahis konusu yola ait etüdlerle, ayrı bir proje anlaşması mevzuu teşkil eden Türkiye - Irak karayolu etüdlerinin, A. B. D. Yollar İdaresi tarafından temin edilecek bir heyet tarafından yapılması düşünülmektedir. Her iki etüd tahminen iki ilâ üç ay sürecek, ayrıca rapor ve tavsiyelerin hazırlanması da iki ay kadar bir zaman alacaktır. Amerika B. D. Yollar İdaresinin inşaatı fiilen başlanması için vereceği karar üzerine, kıymetleri 1 200 000 dolârı geçmemek üzere inşaat safhasında lüzumlu teçhizat, malzeme ve/veya hizmetler Türkiye'ye teslim edilecektir.

İşin iera safahatı etüdlerdeki tavsiyelere istinadedecektir.

Türkiye, projenin kendine isabet eden kısmına iştirak edecek ve bu iştirakin mahiyet ve miktarı bilâhara, etüd neticelerinin ışığı altında, Türkiye ile A. B. D. arasında akdedilecek bir karşılıklı anlaşma ile tâyin edilecektir.

Bahis konusu yolun İran'a isabet eden kısmı için de İran ve A. B. D. hükümetleri arasında ayrı bir Proje Anlaşması yapılmaktadır.

İşbu proje, Bağdad Paktı Ekonomi Komitesinde cereyan eden müzakerelerden neşet etmiştir ve Büyükelçi Richards tarafından İran, Irak, Pakistan ve Türkiye hükümetleriyle Bağdad Paktı Genel Sekreterine karşı girilmiş olan taahhütlere de mutabıktır.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Ajansı olan Milletlerarası İş Birliği İdaresi (ICA) ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Proje Anlaşması

ICA ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu Anlaşmada ve umumiyetle bu gibi anlaşmalara derei müteamel olan ve ilişikteki metinde münderiç bulunan hükümler ile buna ilâveten eklenecek her hangi bir lâhikada derpiş edilen şartlar dâhilinde projeyi tahakkuk ettirme hususunda müteakilen mutabık kalmışlardır.

İşbu Proje Anlaşması ayrıca, her iki Hükümet arasında akdedilecek aşağıdaki muaddel ve tamamlayıcı anlaşmanın hükümlerine de tâbi olacaktır.

Teknik İş Birliği için

Umumi Anlaşma :

İktisadi İş Birliği

Anlaşması : X Kalkınma Yardımı

Sair :

1. Proje numarası
04-31-102	3. Asıl nüsha X
2. Anlaşma numarası
04-31-102	Tadil eden nüsha
4. Projenin ismi :
Türkiye - Irak Bölge Karayolu Projesi	
5. Projenin mahiyeti ve izahı :
(İlişik metindedir)	
6. ICA'nın tahsis
işareti
72-1171079	7. ICA'nın tevzi
işareti
725-21-204-04-69-72
(Bağdad Paktı)

8. ICA'nın dolâr yardımı	İlk yekûn	Tezayüt	Tenakus	Halihazır Yekûn
a) Yekûn		860 000		860 000
b) Mukavele hizmetleri		60 000		60 000
c) Emtia				
d) Sair masraflar		800 000		800 000
9. Türkiye'nin iştiraki (Dolâr olarak karşılığı) 1.00 Dolâr =				
a) Yekûn				
b) Teknik ve sair hizmetler				
c) Emtia				
d) Sair masraflar				

10. İşbu teşebbüs, Bağdad Paktı Bölgesi memleketlerinin ekonomilerinin birbirleriyle daha sıkı şekilde bağlanmasına, Bölgenin iktisadi bünyesinin kuvvetlenmesine ve bu suretle Bölge refahının artmasına yardım edecektir.

Bağdad Paktı Teşkilâtı
Genel Sekreteri
Awni Khalidy adına,
Bülent N. Kestelli

Amerika Birleşik Devletleri
Hariciye Vekili adına,
Arthur Z. Gardiner
Maslahatgüzar
A. B. D. Büyükelçiliği
Pakistan

Asıl anlaşma tarihi :

21 Mayıs 1957

Tadil tarihi :

Nihai yardım tarihi :

1 Nisan 1960

Türkiye adına,
Semih Günver

ICA Müdürü adına,
Ben H. Brown, Jr.

Projenin mahiyeti

İşbu projenin gayesi, Bağdad Paktı bölgesi karayolu şebekesinde mühim bir boşluğu dolduracak olan Türkiye - Irak karayolu irtibatının keşif ve etüdlerini yapmaktır. Etüdler, mevcut mütaların gözden geçirilmesine de şâmil olacak ve Cizre (Türkiye) - Silopi - Zakho (Irak) güzergâhı hakkında bir raporu ihtiva edecektir.

Projenin diğer bir gayesi de, etüdün neticeleri dâhilinde Türkiye'ye, bahis konusu yolun kendine isabet eden kısmının inşası için ihtiyacı olan teçhizat, malzeme ve veya hizmetleri temin etmektir.

Teknik ızhahat

Suriye ve Lübnan'dan geçen yollar hariç, Irak'ın Akdeniz'de hiçbir mahreci yoktur. Türkiye'nin de Irak'la karayolu irtibatı iyi değildir. Bu yoldan, Türkiye ile Irak arasındaki ticaretin geliştirilmesinde istifade edilmesi icabeder.

Bu yola ait etüdlerle, ayrı bir proje anlaşması mevzuu teşkil eden Türkiye - İran karayolu etüdlerinin A. B. D. Yollar İdaresi tarafından temin edilecek bir heyet tarafından yapılması düşünülmektedir. Her iki etüd tahminen iki ilâ üç ay sürecek, ayrıca rapor ve tavsiyelerin hazırlanması da iki ay kadar bir zaman alacaktır. Amerika B. D. Yollar İdaresinin inşaata fiilen başlanması hususunda vereceği karar üzerine, kıymetleri 800 000 doları geçmemek üzere inşaat safhası için lüzumlu teçhizat, malzeme ve/veya hizmetler Türkiye'ye teslim edilecektir.

İşin icra safahatı etüdlerdeki tavsiyelere istinadedecektir.

Türkiye, projenin kendine isabet eden kısmına iştirak edecek ve bu iştirakin mahiyet ve miktarı bilâhara, etüd neticelerinin ışığı altında, Türkiye ve A. B. D. arasında akdedilecek bir karşılıklı anlaşma ile tâyin edilecektir.

Bahis konusu yolun Irak'a isabet eden kısmı için Irak ve A. B. D. hükümetleri arasında da ayrı bir Proje Anlaşması yapılmaktadır.

Bu proje, Bağdad Paktı Ekonomik Komitesinde cereyan eden müzakerelerden neşet etmiştir; ve Büyükelçi Richards tarafından İran; Irak, Pakistan ve Türkiye hükümetleri ile Bağdad Paktı Genel Sekretirine karşı girilmiş olan taahhütlere de mutabıktır.

ICA'nın yaptığı yardım anlaşmalarına dergi müteamel hükümler

A) İşbu metinde geçen «ICA» remzinden, Milletlerarası İş Birliği İdaresi (International Cooperation Administration), İdarenin her hangi bir bürosu ve İdarenin yerini alacak her hangi bir teşekkül maksuttur. «İşbu Proje Anlaşması» şeklinde yapılacak atıflardan, meriyete giren tadilatı da dâhil Proje Anlaşmasının aslı anlaşılacaktır.

B) (1) İşbu Proje Anlaşmasınının 8 numaralı maddesinde tasrih edilen, proje için lüzumlu meblâğlar; işaret edilen maksatlar için ve 5 numaralı maddede ayrıca belirtilebileceği şekilde kullanılmak üzere ICA tarafından temin edilecektir. Buna ilâveten ICA, 5 numaralı maddede ayrıca tasrih edilebileceği şekilde, tahsisat bulunmak ve ICA'nın usullerine uygun olmak şartıyla, (a) proje ile ilgili teknik hizmetleri görmek üzere tâyin edilecek A. B. D. Hükümeti memur ve müstahdemlerinin masraflarını, (b) projeden istifade eden memleketin ehliyetli elemanlarının hariçte bu maksatla görecekları eğitimle ilgili masrafların bir kısmını ve (c) tesbit edilebilecek sair mütemmim masrafları ödiyecektir.

(2) İşbu Proje Anlaşmasınının 9 numaralı maddesinde tasrih edilen, proje için lüzumlu meblâğlar; işaret edilen maksatlar için ve 5 numaralı maddede ayrıca belirtilebileceği şekilde kullanılmak üzere (Projeden istifade eden memleketin) yetkili teşekkülü tarafından temin edilecektir. Yetkili teşekkül bundan başka, projenin tahakkuku için lüzumlu olup Proje Anlaşmasınının 5 numaralı maddesinde belirtilen veya bilâhara iki tarafın mutabık kalacakları esaslar dairesinde mütemmim mal, hizmet, tesis ve para yardımları yapacak veya yaptırmak üzere gerekli tedbirleri alacaktır.

C) ICA ve yetkili teşekkül, işbu Proje Anlaşmasıyla tekabül ettikleri taahhütlerini yerine getirmekte diğer resmî ve hususi teşekküllerin yardımlarından faydalanabileceklerdir. İki taraf, diğer resmî ve hususi teşekküllerden işbu Proje Anlaşmasına hasredilmek üzere mal, hizmet, tesis ve para yardımı kabul etmek ve Proje Anlaşmasınının tahakkuku çalışmalarına bu şekilde bir üçüncü tarafın iştirakini kararlaştırmak hususunda anlaşabileceklerdir.

D) İşbu Proje Anlaşması tahtında ICA tarafından yapılacak yardımlar, Anlaşmada zikredilen tarihte veya o tarihten evvel yapılmış olacaktır. Anlaşmada aksine sarahat olmadıkça veya iki tarafça bilâhara o şekilde mutabakata varılmadıkça, yetkili teşekkül de, işbu Anlaşma gereğince taahhüdü ettiği yardımları, aynı tarihte veya daha evvel yapmış olacaktır. Yardıma yapan taraf mal ve hizmetleri, ticari teamüle göre hangi tarihte teslim etmişse, bahis konusu yardım o tarihte yapılmış addolunacaktır.

E) Tamamen veya kısmen ICA tarafından ödenecek mal ve taahhüt hizmetleri ancak ICA'nın kendi usullerine uygun olarak vaz'ettiği proje tatbikatı talimatı (PIO - Project Implementation Orders) dairesinde temin edilebilir.

F) Tatbik edilecek PIO larda aksine sarahat olmadıkça, bedeli ICA tarafından Anlaşmanının 8 inci maddesindeki fondan ödenen mal ve taahhüt hizmetlerin temini, 1. numaralı ICA Talimatnamesinin hükümlerine tâbi olacaktır.

G) Projeden faydalanan memlekette bulunup da, Anlaşmanının 8 nci maddesi gereğince bedeli ICA tarafından ödenen ve maddeten projenin içine giren bütün eşyanın mülkiyeti projeden faydalanan memleketin yetkili teşekkülüne veya salâhiyattar kılacağı her hangi bir resmî veya hususi teşekküle aidolacaktır.

İşbu Proje Anlaşmasınının 8 nci maddesi gereğince bedeli ICA tarafından ödenmek suretiyle temin edilen ve fakat maddeten projenin içine girmiyen eşyanın mülkiyeti, ICA ile yaptığı mukavele mucibince işbu eşyayı temin etmiş olan mütaahhitte, mukavelenin devamı süresince, kalacak ve mukavelenin yerine getirilmesinden sonra, bahis konusu eşya; mütaahhit, ICA ve yetkili teşekkül arasında karşılıklı anlaşma ile tasfiye edilecektir.

İşbu Proje Anlaşmasının 8 nci maddesi gereğince bedeli ICA tarafından ödenmek suretiyle temin edilen ve fakat işbu paragrafın şumulüne sarih olarak girmiyen eşyanın mülkiyet hakkı, işbu Anlaşmaya taraf olanlar arasında karşılıklı anlaşma ile tâyin edilecektir.

H) İşbu Anlaşma hükümleri dairesinde bir Tarafın ödemesi suretiyle karşı tarafa temin edilen her türlü eşya, ödiyen tarafın aksine muvafakati olmadıkça, projenin tahakkukuna kadar sadece proje hizmetine tahsis edilecek ve bilâhara yine, proje ile güdülen maksatlara yarıyacak şekilde istimal edilecektir. İşbu Proje Anlaşması gereğince bedeli karşı Tarafça ödenen eşyayı, evvelki cümlede belirtilen şekilde istimal etmeyen taraf, ya bu eşyayı karşı tarafa iade edecek veya eşyanın bedelini karşı tarafa ödiyecektir.

I) (1) ICA (veya projeden istifade edecek memlekette bu maksatla girilecek işlerde istimal edilmek üzere bedeli ICA tarafından ödenen eşyayı temin eden resmî veya hususi her hangi bir teşekkül), projeden istifade eden memleketin kanun, nizam ve idari kararları tahtında, işbu Proje Anlaşmasının tahakkuku için ithal edilen eşya dolayısıyla Gümrük Resmine ve İthal Vergisine tâbi tutulduğu takdirde, her hangi bir milletlerarası Anlaşma mucibince muafiyet derpiş edilmiyorsa, işbu Resim ve Vergiler yetkili teşekkül tarafından tediyede edilecektir.

(2) Amerika B. D. Hükümeti memuru ve müstahdemi olsun veya ICA, Yetkili Teşekkül (yahut Yetkili Teşekkülün salâhiyattar mümessili) ile mukavele yapmış resmî veya hususi teşkilât memurları veya hususi eşhas olsun, ICA'nın işbu Proje Anlaşması ile temini veya bedelini ödemeyi taahhüdelediği hizmetleri yerine getirmek üzere projeden faydalanan memlekette bulunan personel mensupları (o memleket tebaası veya o memlekette mukim olanlar hariç), Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine Gelir Vergisiyle İçtimai Sigorta Vergisini esasen ödemekte oldukları ücret ve gelirlere üzerinden, projeden faydalanan memleketin mer'î kanun, nizam ve idari kararları mucibince, Gelir ve İçtimai Sigorta Vergisi tediyeye etmek veya kullandıkları zatî emval veya kendileri veya aile mensupları için zatî ve beytî eşyalardan (o memleket içinde satılanlar hariç) dolayı her hangi bir rüsum ve vergi ödemekle mükellef tutuldukları takdirde, işbu rüsum ve vergiler, her hangi bir milletlerarası Anlaşma mucibince muafiyet sağlanmıyorsa, Yetkili Teşekkül tarafından tediyede edilecektir.

J) Amerika B. D. Hükümeti memuru ve müstahdemi olsun veya ICA, yetkili Teşekkül (yahut yetkili teşekkülün salâhiyettar mümessili) ile mukavele yapmış resmî veya hususi teşkilât memurları veya yetkili hususi eşhas olsun, işbu Proje Anlaşması dairesinde ICA'nın Proje Anlaşması ile teminine veya bedelini ödemeyi taahhüdelediği hizmetleri yerine getirmek üzere projeden faydalanan memlekette bulunan personelin (O memleket tebaası veya o memlekette mukim olanlar hariç) mensupları yetkili teşekkül ve ICA'nın tasvibinden geçecekler ve projeden faydalanan memleketteki ICA Misyonu başkanının umumi idaresi altında bulunacaklardır.

K) Bedeli, işbu Proje Anlaşması dairesinde ICA tarafından ödenmek suretiyle yetkili teşekküle, veya onun salâhiyetli kıldığı umumi veya hususi bir teşekküle, hibe şeklinde teslim edilen her hangi bir mal yetkili teşekkülün veya salâhiyetli kıldığı teşekkülün memlekinde bir tezayüt tevlihdettiği ve işbu Proje Anlaşmasının birinci sayfasında bahsedilen iki hükümet arasındaki Anlaşma, bir «Hususi hesap» açılmasını ve projeden istifade eden memleket parasının o hesaba yatırılmasını derpiş etmediği takdirde, yetkili teşekkül, hususi hesabı açmak ve yukarıda bahsi geçen tezayüde teka-bül eden miktarda mahallî parayı, mutabık kalınacak usul ve şartlar dairesinde o hesaba yatırmak üzere gerekli tedbirleri alacaktır. Hususi hesaptaki fonlar ancak ICA ve yetkili teşekkül tarafından tesbit edilen şekilde kullanılabilir, şu şartla ki, hususi hesaptaki fonlardan ICA'nın tâyin edeceği bir kısım A. B. D. nin ihtiyaçlarını karşılamaya hasredilecektir.

L) ICA'nın işbu Anlaşma tahtındaki taahhütlerini yerine getirmek üzere ya bizzat ICA veya her hangi bir umumi veya hususi teşekkül tarafından projeden faydalanan memlekete getirilecek fonların o memleket parasına tahvilinin, tahvilin yapıldığı tarihte câri olup da işbu memleket kanunlarına muğayir bulunmayan en yüksek rayiç üzerinden yapılması yetkili teşekkül tarafından sağlanacaktır.

M) İşbu Proje Anlaşmasıyla ilgili olarak ICA tarafından yapılacak para sarfı ve muameleler, A. B. D. nin ilgili mevzuatı uyarınca icra edilecektir.

N) (*) İki Taraf, işbu Proje Anlaşması tahtında cereyan eden çalışmalarını her an, görme hakkına sahiptirler. Ayrıca iki taraftan her biri, projenin tahakkuku sırasında ve hitamını takibeden 3 yıl içinde (1) nerede bulunursa bulunsun işbu Proje Anlaşmasıyla temin edilen her nevi emlakî görmek ve (2) nerede bulunursa bulunsun işbu Proje Anlaşması tahtında ödenen meblâğlarla ilgili hesapları ve arşivi teftiş etmek, emlak ve taahhüt hizmetlerini kontrol eylemek hakkına da sahibolacaktır. İşbu Proje Anlaşması tahtında bedeli karşı tarafça ödenmek suretiyle temin edilen her hangi bir emlakın idaresiyle meşgul olan taraf ,ödemeyi yapan Tarafın yukarıda bahse konu tetkik, teftiş ve tahkik haklarının mahfuz kalmasını temin edecektir.

O) Projenin ikmalini mütaakıp bir «Bitiriş Raporu» hazırlanacak ve ICA ile yetkili teşekkülün mümessillerinin imzalıyacağı işbu rapor ICA ve yetkili teşekküle tevdi edilecektir. Bitiriş raporu, ICA ve yetkili teşekkül tarafından fiilen yapılmış olan yardımlar hakkında müemel bilgiyi ihtiva edecek ve yapılan çalışmalarını ,erişilen gayeleri ve sair esas malûmatı kaydedecektir.

ICA ve yetkili teşekkül, işbu Anlaşma tahtında girişilecek faaliyetin mahiyet ve vüsatıyla ilgili malûmatı aralarında teati edecekler ve bu suretle faaliyetlerin ne derece netice verdiğini tâyin edebileceklerdir.

P) İşbu Anlaşma imzası anında meriyete girecektir. İki taraftan her biri, fesih niyetinden karşı tarafı 30 gün evvelden yazılı olarak haberdar etmek suretiyle işbu Proje Anlaşmasını feshedebileceklerdir. İşbu Proje Anlaşmasının infisahı halinde; tarafların fesihten evvel üçüncü taraflarla giriştikleri gayrikabili iptal taahhütler dolayısıyla yapmayı vadettikleri ödemeler müstesna, Anlaşmanın 8 ve 9 numaralı maddeleri gereğince yapılması derpiş edilen yardımlara dair iki tarafın yüklenmiş taahhütler de ortadan kalkar. Ancak şu nokta sarahaten anlaşılmalıdır ki, emlakın istimaline mütaallik «H» maddesinde bahsi geçen taahhütler Anlaşmanın feshinden sonra dahi baki kalacaktır.

(*) Bu hak, işbu Proje Anlaşmasını imzalayan memleketlerde cereyan edecek çalışmalara munhasırdır.